

simultaneously to show that some metaphorical meanings cannot be translated literally into another language, which is the evidence of existence of differences in the metaphorical models of this two languages.

Keywords: *zoomorphic lexis, metaphorical nomination, evaluative lexis, linguoculturology.*

С. В. Талько

Київський національний лінгвістичний університет

АНТРОПОЦЕНТРИЧНІСТЬ МЕТАФОР І ПОРІВНЯНЬ У ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОМУ ПРОСТОРИ ЗООНІМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ І АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті пропонується комплексний підхід до вивчення аксіологічно маркованих антропоцентричних метафор та порівнянь в українській і англійській мовах. У ній визначено лінгвоаксіологічну та культурологічну природу антропоцентричних метафор і порівнянь. Складифіковано досліджувані одиниці у лексико-семантичному просторі зоонімів; встановлено, що антропоцентричність як онтологічний чинник творення метафор і порівнянь лежить в основі аксіологічного маркування цих одиниць, які, відображаючи дескриптивну ситуацію в картині світу, містять у своїй семантичній структурі оцінку добре / погано за шкалою цінностей української та англійської етнічних спільнот.

Ключові слова: *аксіологічно марковані антропоцентричні метафори та порівняння, лексико-семантичний простір, зооніми.*

Мова, мислення людини та культура тісно пов'язані між собою. Найвиразніше виявляються такі зв'язки саме в процесі метафоризації і порівняння, на що звернув увагу ще Арістотель [1, с. 97]. Ґрунтовні розробки поняття мовного образу сягають праць В. фон Гумбольдта [4, с. 48], ідеї якого були покладені в основу психолінгвістичної теорії про пізнавальну діяльність мови О. О. Потебні [7, с. 34]. Залежність культури народу від характеру його мови намагався показати у своїх наукових розвідках Е. Сепір та Б. Уорф [15, с. 39, 63]. Суттєвою особливістю метафори і порівняння є їхня реалізація в єдності форми і змісту як складного психологічного процесу. Останній передбачає “розкодування” властивостей позначуваного об'єкта і з'ясування його асоціативних зв'язків з навколишньою дійсністю різномовних етноспільнот.

У статті розглядається антропоцентричність метафор і порівнянь. Антропоцентризм – методологічний принцип дослідження, згідно з яким людина розглядається як центр і найвища мета світобудови. Цей принцип застосовується у лінгвістиці при дослідженні мови як продукту людської діяльності, призначеного для потреб людини посередництвом спілкування, засобу зберігання її досвіду, знань, культури. Антропоцентричність можна

інтерпретувати як емотивно-оцінне сприйняття дійсності, що відображається у вербалізованих засобах. Метафори і порівняння вважаються за своєю онтологією глибоко антропоцентричними, адже безпосередньо пов'язані з ЛЮДИНОЮ як тим центром, у якому найбільш яскраво простежується “вторинна” природа світу речей, що дозволяє передавати якісні характеристики її стану, дії тощо. Указані метафори та порівняння розглянуто в межах лексико-семантичного простору зоонімів. Поняття *лексико-семантичний простір* (далі ЛСП) розглядається як сукупність номінатем (у цьому дослідженні зоонімів), що мають позитивне / негативне асоціативне вираження, яке утворюється за принципом уподібнення, а отже, є метафорою чи порівнянням.

Актуальність статті зумовлюється спрямованістю сучасних досліджень на вивчення тих мовних одиниць, семантика яких відображає оцінне ставлення носіїв мови до сприйняття навколишньої дійсності. Застосування зіставно-типологічного та лінгвоаксіологічного підходів до аналізу ціннісно маркованих мовних одиниць, якими є антропоцентричні метафори і порівняння, дає змогу визначити базисні засади їхнього творення і функціонування в різноструктурних мовах, а також виявити культурно зумовлені відмінності, пов'язані з різними ціннісними та образними стереотипами, сформованими в українському та англійському соціумах.

Метою статті є виявлення аксіологічного компонента семантики антропоцентричних метафор та порівнянь в українській і англійській мовах. Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань: визначити лінгвоаксіологічні засади вивчення антропоцентричних метафор і порівнянь у мовній картині світу; проаналізувати спільну й відмінну мотивацію формування оцінного значення у внутрішній і зовнішній формах українських і англійських антропоцентричних метафор та порівнянь.

Джерельною базою є матеріали словників англійської та української мов (тлумачних, фразеологічних, етимологічних, перекладних, асоціативних, етнолінгвістичних, енциклопедичних): Англо-український словник: у 2 т. (укл. М. І. Балла); Англо-український фразеологічний словник (укл. К. Т. Баранцев); Словник української мови: в 11 т.; Етимологічний словник української мови: в 7 т. (гол. ред. О. С. Мельничук); A Dictionary of American Proverbs (ed.-in-chief Wolfgang Mieder); New Oxford Advanced Learner's Dictionary; New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language, а також електронні ресурси та картотека Інституту української мови НАН України. Така емпірична база зумовлена тим, що в названих лексикографічних джерелах представлені зразки найчастотнішого вживання лексики, яка дає загальне уявлення про мовну картину світосприйняття, враховуючи всі сфери людського існування. Фактичний матеріал становлять

лексичні одиниці української та англійської мов, що вживаються як метафори і порівняння.

Оскільки розмовне мовлення є джерелом словникової бази будь-якої мови, у статті будуть використовуватися фразеологічні одиниці, оскільки фразеологія – це вербалізована частина системи стереотипних і прототипних уявлень та оцінок певного соціуму, позначених знаково, і якими керується людина у своїй діяльності. Національно-культурна інформація пов'язана з архаїчними міфологічними уявленнями, звичаями, ритуалами, традиціями господарювання, християнством та філософськими концепціями, що переважають у певній лінгвоспільноті [2, с. 22–41].

Дотримуючись поглядів Арістотеля щодо метафори, вважаємо, що процеси як метафоризації, так і порівняння ґрунтуються на семантико-асоціативних зв'язках. Порівняння розглядається як експліцитний процес (власне порівняння), метафоризація – імпліцитний (прихований). Антропоцентричність як онтологічний чинник метафор та порівнянь лежить в основі аксіологічного маркування цих одиниць, які, відображаючи певну дескриптивну ситуацію в картині світу, містять у своїй семантичній структурі оцінку добре / погано на шкалі вартостей української і англійської етноспільнот.

Назви тварин вже неодноразово ставали об'єктом вивчення з погляду їх метафоричного емотивного переосмислення. Вони є цінним матеріалом для вивчення особливостей оцінно-експресивних зоометафор і порівнянь. Завдяки своїй природі оцінно-експресивні метафори і порівняння здатні породжувати стереотипи – еталонні національно-культурні уявлення, що відіграють значну роль у створенні мовою вторинного символічного простору.

Зоометафори та порівняння, у яких людині приписуються зовнішність, характер або поведінка тварини в сучасних українській та англійській мовах, є залишками міфічного мислення і прадавніх міфічних уявлень. Ідеї про зв'язок між метафорою і ритуалом вперше були сформульовані у працях таких вчених-антропологів, як К. Гіртц, К. Леві-Стросс, В. Тернер та ін. Їхні погляди збігаються в тому, що ключ для дешифрування метафори потрібно шукати у так званих центрах поєднання часового простору, на перехрестях минулого й майбутнього. Такими своєрідними центрами є легенди, міфи, традиції, звичаї, прислів'я, приказки в кожній культурі.

Слова семантичного простору зоонімів становлять чи не найосновніше лексичне джерело категорії оцінки в широкому розумінні, що базується саме на традиціях, які склалися в тому чи іншому культурному середовищі: це і змалювання зовнішнього вигляду людини, і характеристика її моральних якостей, її суспільної поведінки, і вираження позитивного чи негативного ставлення до певної особи тощо.

Розглянемо аксіологічно марковане значення з позитивною оцінкою та антропоморфними ознаками 'доброта', 'вірність', 'довірливість', 'надійність', 'відданість', яке мають лексеми *ластівка*, *голуб*, *чайка*, *собака* в українській мові та лексема *dove* – в англійській. А також простежимо у зіставному аспекті значення з негативною оцінкою лексем *собака*, *зозуля* в українській мові та лексем: *dove*, *pigeon* "голуб"; *swallow* "ластівка"; *gull* "чайка"; *dog* "собака"; *cuckoo* "зозуля" – в англійській мові.

При творенні згаданого вище значення лексеми *ластівка* в українській мові береться до уваги саме поведінка цієї пташки, її звичка будувати своє гніздо в господарчих приміщеннях біля людських осель і щороку відлітати й повертатись в одне й те саме місце, виражаючи тим самим свою довіру до людини. Таке співіснування стало джерелом появи певних традицій, ритуалів, повір'їв, зокрема в українській культурі, де, на відміну від англійської, взагалі не існує жодних негативних асоціацій з ластівкою. Ця пташка в українців є символом добра, надії, ніжності, сімейного затишку. Приліт, присутність ластівки в подвір'ї передвіщає щастя в родині, зруйнування гнізда цієї пташки несе лише горе, прикрощі, напасті. Ще з язичницьких часів, коли ластівка була своєрідним тотемом, заборонялося завдавати шкоди ластівці та її потомству, навіть підходити до гнізда. За християнським повір'ям, ластівка створена Богом із землі і благословенна, бо крала цвяхи, коли розпинали Ісуса Христа. Ще одним прикладом позитивної оцінки є метафоричне звертання до молодої дівчини чи жінки на позначення її лагідності, що часто відображається в народних піснях та прислів'ях: *Дівчино моя, переяслівко, Поцілуй же мене, моя ластівко!* [11, с. 59]. Для української мови, на відміну від англійської, використання лексеми *ластівка* з негативним значенням нехарактерне. Так, в англійській мові лексема *swallow* "ластівка" вживається у значенні з негативною оцінкою "ненаситна людина": *as greedy as a swallow* "ненаситний, як ластівка" [13].

Вірність та щире кохання символізують голуб і голубка. Про вагомість цих символів свідчить і той факт, що на святинях українців – рушниках – чи не найчастішим є мотив голуба та голубки. Вони символізували не лише вічну та ніжну любов, а були й оберегами, зокрема, від пожежі. У фольклорі та літературі XIX–XX ст. голуб найчастіше символізує подружню вірність, чисте кохання: *Сяду, мила, дорогая, /Сяду, моя любко!/ Буду тобі вірним другом,/ Вірная голубко!* [11, с. 27]. В англійській мові наявна мотиваційна ознака – 'доброта', 'м'якість': *mild as a dove* "м'який, як голуб" [16, с. 464]. Негативна мотиваційна ознака 'розпуста' маркується в англійській мові: *soiled dove* "брудний голуб (про повію)" [16, с. 464]. Мотиваційна ознака 'безпорадність' представлена метафорою *pigeon* "голуб" (про тюття, простака) [14 (II), с. 120].

Чайка в українській мові є уособленням вірної, турботливої жінки, на відміну від англійської мови, де її відповідник *gull* “чайка” набуває негативної оцінки: *Не бачу її ніколи в вікні, коли минаю її хату, але відчуваю. Що вона... та моя чайка, десь коло котрогось сидить, похилена, може, над яким шитвом, думаючи про мене* [6 (IV), с. 798].

В англійській мові лексема *gull* “чайка” вживається у значеннях з негативною оцінкою “нечесна людина” та “нерозумна людина”. Англ. *Gull* співвідноситься з індоєвр. *gheu- “лити”: англ. діал. *gowl* “гній в оці” (водяна птиця). Латв. *gulet* “лежати” фактично означає “лежати горизонтально”: відповідно до давніх уявлень горизонтальне положення, на відміну від вертикального, символізує все земне, тлінне, негативне, погане. Отже, ймовірно, що саме від цих давніх уявлень походить таке значення в англійській мові: *a gull* “брехун, шахрай” [14 (I), с. 505]. Англ. *gull* “чайка” співвідноситься з і.-є. *gheu- “лити”. Вода – це символ несвідомого (типологічно пор. нім. *topfen* “крапля”, але нім. *tropf* “дурень”) [5, с. 159]. У зв’язку з цим стає зрозумілим англ. *a gull* “дурень” [13].

Собака вважається символом вірного друга, надійності, непідкупності. Незвичайна вірність цієї тварини була в давнину взірцем відносин між учнем і майстром. Чимало звичаїв і прикмет пов’язано з віщим даром собаки, що виражається в його поведінці, зокрема у витті. У народі помічали, як саме виє собака: якщо голову тримає вгору, то чує десь неподалік вовка; якщо ж виє, опустивши голову донизу, то віщує смерть людини. Собаки тонко відчують усі зміни в природі, що відбуваються перед стихійним лихом, наприклад, землетрусом, повинню тощо. Тому народ завжди був уважним до поведінки цієї тварини.

Підтвердженням значення ‘вірна людина’ лексеми *собака* є також легенда про те, як собака, створений спершу голим, був приставлений Богом стерегти щойно зліплена з глини людину. Собака змерз і заснув. У цей час чорт, що проходив мимо, зіпсував людину. Бог хотів покарати за це собаку, але той почав нарікати, що не встеріг людини, оскільки, не маючи хутра, змерз. Тоді Бог дав собаці хутро, а той, у свою чергу, запрягся вірно стерегти людину, бути її надійним другом. Повага людини до собаки спричинена ще й тим, що вона, за старовинною легендою, завдяки цій тварині може виростити і спожити хліб. Адже через те, що людина перестала цінувати хліб, якого було в ті далекі часи величезна кількість, бо колосок пшениці ріс тоді від самої землі, а не так, як зараз, на верхній частині стебла, Бог вирішив покарати її. Він почав обдирати зернята з колоска, і коли вже майже дійшов до самого верху, собака попросив Бога залишити хоча б його частку. Бог змилювався і послухав собаку. Відтоді ми їмо собачу частку хліба [3, с. 263–265]. Порівняння з мотиваційними ознаками ‘вірність’, ‘надійність’

знаходимо в усталених висловах: *вірний, як пес; в службі вірний, як пес* (про вірну людину) [8, с. 189].

Зазначимо, що символіка собаки в українській мові амбівалентна. З одного боку, це уособлення вірної, надійної людини, про що йшлося вище, а з іншого – собака символізує злість, підступність.

Собака, згідно з давніми уявленнями, був символом смерті та потойбічного світу (собака охороняє вогненні ворота Пекла); значення 'вогонь' співвідноситься також зі значенням 'фарба': пор. давньоангл. *deag* "фарба". Фарбу в давнину вважали містичним поняттям, що також співвідносилось з потойбічним світом. Існував міф про те, що собака вкрав вогонь у богів і приніс його людям. Слова зі значенням 'красти' часто співвідносяться зі значенням 'вогонь': пор. англ. *dog* "собака", англ. діал. *deegle* "красти" (і.-є. **dheg-* "горіти, палити"); типологічно пор. рос. *красть*, але і.-є. **ker-* "горіти" і англ. *thief* "зłodий", англ. діал. *thief* "вільний кінець гноту свічки, що падає на саму свічку і тим самим спричиняє її нерівне горіння" [5, с. 103–104]. Такий етимологічний аналіз може частково пролити світло щодо з'ясування причини виникнення поданого вище аксіологічно маркованого значення з мотиваційною ознакою 'підступність' слова *собака* в українській та *dog* "собака" в англійській мовах. Пор.: укр. *З собакою дружи, а палицю в руках держи; Бійся не того собаки, що бреше, а того, що ластиться* (про підступних людей) [9, с. 188, 190]; *облесливий як собака; виляє як собака хвостом; хитрує як собака (за вечерею)* [12, с. 141, 142]; *собака 2. перен., зневажл. Про злу, жорстоку, недобррозичливу людину. Якась собака винишпорила, що в листі друковане, і мене кличуть на пошту, щоб одкрити при мені листи* [6, с. 289]; *гарчить мов собака на прив'язі; розбісивсь як собака; сердитий як собака; злий як собака* [12, с. 141–142] / англ. *A cunning dog* "хитрун" [14 (I), с. 313]; *a dirty dog* "покидьок, донощик" [10]; *dog* "хтивий чоловік, розпусник" [16, с. 134]; *jolly dog* "веселун, бабій" [16, с. 464].

Безеквівалентним є англійське порівняння *crabbed as a cuckoo* "роздратований, як зозуля" [16, с. 243]; *A cuckoo in the nest* "зозуля в гнізді (про людину, яка створює неспокій в родині, про непроханого гостя)" [16, с. 243]. В англійській мові: *lazy as a cuckoo* "ледачий, як зозуля", що пояснюється небажанням цього птаха вити гніздо і висиджувати потомство [16, с. 243]. Мотиваційна ознака 'розпуста' маркується незначною кількістю українських порівнянь із зоонімічним компонентом на відміну від англійської мови: укр. *А їхні відреченці, наче данайські зозулі, У гніздах сусідніх розбещену плоть веселять* [11, с. 42–43]. Зозулями називають жорстоких, нерозважливих матерів, що відцуралися своїх дітей, ведуть легковажний, іноді аморальний спосіб життя [там само].

Процес метафоризації і порівняння, перебуваючи у тісному зв'язку з системою цінностей, відображає не унікальний психологічний стан людини, а загальну направленість норм культури. Припущення, що людина пізнає світ через усвідомлення своєї предметної й мислетворчої діяльності в ньому, дає підстави розглядати антропоцентричні метафори та порівняння як лінгвокультурологічні поняття.

Подані у статті теоретичні здобутки підтверджують традиційне визначення метафор і порівнянь як одиниць, у семантиці яких відображено ціннісні та образні стереотипи носіїв української і англійської мов, а також як культурних домінант концептуальної і мовної картин світу будь-якої мови. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їхнього застосування в зіставно-типологічних дослідженнях з проблем лінгвоаксіологічної семантики, а також у процесі підготовки спецкурсів та спецсемінарів з міжкультурної комунікації, фактичний матеріал може бути використаний при укладанні словника метафор та порівнянь української і англійської мов.

Л і т е р а т у р а :

1. *Аристотель*. Поэтика. Риторика / Аристотель. – СПб. : Азбука, 2000. – 347 с.
2. *Беркинблит М. Б.* Построение движения и метафора интеллекта / М. Б. Беркинблит, А. В. Чернавский // Компьютеры и познание: Очерки по когнитологии. – М. : Наука, 1990. – С. 22–41.
3. *Булашев Г.* Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: Космогонічні українські народні погляди та вірування / Г. Булашев. – К. : Довіра, 1992. – 415 с.
4. *Гумбольдт В. фон.* Избранные труды по языкознанию / В. фон. Гумбольдт. – М. : Наука, 1984. – 396 с.
5. *Маковский М. М.* Историко-этимологический словарь современного английского языка / М. М. Маковский. – М. : Изд. дом “Диалог”, 2000. – 417 с.
6. Новий тлумачний словник української мови : в 4 т. / [уклад. В. Яременко, О. Сліпушко]. – К. : Аконіт, 1999. – Т. I–IV.
7. *Потебня А. А.* Мысль и язык / А. А. Потебня. – К. : Синто, 1993. – 192 с.
8. Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми / [упор. : М. М. Пазяк]. – К. : Наукова думка, 1991. – 440 с.
9. Прислів'я та приказки: Природа. Господарська діяльність людини / [упор. : М. М. Пазяк]. – К. : Наукова думка, 1989. – 480 с.
10. Система Електронных Словарей АBBYY Lingvo: АBBYY Lingvo x 3.
11. Словник символів культури України / [за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка]. – К. : Міленіум, 2002. – 260 с.
12. Словник стійких народних порівнянь / укл. О. С. Юрченко, А. О. Івченко. – Харків : Основа, 1993. – 176 с.

13. Dictionary Definitions, Sentence Examples, Synonyms and More [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.yourdictionary.com.
14. English-Ukrainian Dictionary. v. I / Ed. By M. I. Balla. – Kyiv : Osvita, 1996. – 752 p. V. I–II.
15. *Searle J. R. Metaphor / J. R. Searle // Metaphor and Thought.* – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – P. 83–112.
16. Thesaurus of Traditional English Metaphors / Ed. by P. R. Wilkson. – L. & N.Y. : Routledge, 1993. – 777 p.

R e f e r e n c e s :

1. *Aristotel. Poetika. Ritorika [Poetics. Rhetoric] / Aristotel.* – SPb : Azbuka, 2000. – 347 s.
2. *Berkinblit M. V. Postroenie dvizheniya i metafora intellekta [Building of motion and metaphor of intelligence] / M. V. Berkinblit, A. V. Chernavskiy // Kompyutery i poznanie: Ocherki po kognitologii.* – M. : Nauka, 1990. – S. 22–41.
3. *Bulashev G. Ukrainskiy narod u svoikh lehendakh, relihiinykh pohliadakh ta viruvanniakh: Kosmohonichni ukrainski narodni pohliady ta viruvannia [Ukrainian people in their legends and religious beliefs: Cosmogonic Ukrainian people's beliefs] / G. Bulashev.* – K. : Dovira, 1992. – 415 s.
4. *Gumboldt V. fon. Izbrannyye Trudy po yazykoznaniiyu [Selected Works on Linguistics] / V. fon Gumboldt.* – M. : Nauka, 1984. – 396 s.
5. *Makovskiy M. M. Istoriko-etimologicheskii slovar sovremennogo angliyskogo yazyka [Historical and etymological dictionary of modern English] / M. M. Makovskiy.* – M. : Izd. dom “Dialog”, 2000. – 417 s.
6. *Noviy tлумachniy slovnyk ukrainskoi movy [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language] : v 4 t. / [uklad. V. Yaremenko, O. Slipushko].* – K. : Akonit, 1999. – T. I–IV.
7. *Potebnya A. A. Mysl i yazyk [Thought and language] / A. A. Potebnya.* – K. : Sinto, 1993. – 192 s.
8. *Pryslivya ta prykazky: Vzaiemny mizh liudmy [Proverbs and sayings: Relationships between people] / [upor. : M. M. Paziak].* – K. : Naukova dumka, 1991. – 440 s.
9. *Pryslivya ta prykazky: Pryroda. Hospodarska diialnist liudyny [Proverbs and sayings: Nature. Human economic activity] / [upor. : M. M. Paziak].* – K. : Naukova dumka, 1989. – 480 s.
10. *Sistema Elektronnykh Slovarey [Electronic Dictionary System] ABBYY Lingvo: ABBYY Lingvo x 3.*
11. *Slovnyk symboliv kultury Ukrainy [Glossary of symbols of the Ukrainian culture] / [za zah. red. V. P. Kotsura, O. I. Potapenko, M. K. Dmytrenka].* – K. : Milenium, 2002. – 260 s.
12. *Slovnyk stiykykh narodnykh porivnian [Dictionary of stable national comparisons] / ukl. O. S. Yurchenko, A. O. Ivchenko.* – Kharkiv : Osnova, 1993. – 176 s.
13. Dictionary Definitions, Sentence Examples, Synonyms and More [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : www.yourdictionary.com.

14. English-Ukrainian Dictionary : v. I / Ed. By M. I. Balla. – Kyiv : Osvita, 1996. – 752 p. V. I–II.
15. Searle J. R. Metaphor / J. R. Searle // Metaphor and Thought. – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – P. 83–112.
16. Thesaurus of Traditional English Metaphors / Ed. by P. R. Wilkson. – L. & N.Y. : Routledge, 1993. – 777 p.

Талько С. В. Антропоцентричность метафор и сравнений в лексико-семантическом пространстве зоонимов в украинском и английском языках.

В статье предлагается комплексный подход к изучению аксиологически маркированных антропоцентрических метафор и сравнений в украинском и английском языках. В ней определена лингвоаксиологическая и культурологическая природа антропоцентрических метафор и сравнений. Классифицированы исследуемые единицы в лексико-семантическом пространстве зоонимов; установлено, что антропоцентричность как онтологический фактор образования метафор и сравнений лежит в основе аксиологического маркирования этих единиц, которые, отображая дескриптивную ситуацию в картине мира, содержат в своей семантической структуре оценку хорошо / плохо на шкале ценностей украинского и английского этнических сообществ.

Ключевые слова: аксиологически маркированные, антропоцентричные метафоры и сравнения, лексико-семантическое пространство, зоонимы.

Talko S. V. Anthropocentricity of metaphors and similes in lexical and semantic space of zoonims in the Ukrainian and English languages.

The article focuses on the integrated approach to the comparative study of anthropocentric metaphors and similes in the Ukrainian and English languages. According to the anthropocentric theory, the linguoaxiological nature and methodology of the contrastive studies of Ukrainian and English anthropocentric metaphors and similes were determined in the paper. Language, human thinking and culture are closely interconnected. The most obvious are such connections in the process of metaphorization and creation similes, which Aristotle also drew attention to. Anthropocentricity can be interpreted as an emotionally-evaluative perception of reality, which is reflected in verbalized meanings. Metaphors and similes are deeply anthropocentric in their ontology, and they are directly related to a human. The article proposes a comprehensive approach to the study of axiologically marked anthropocentric metaphors and similes in Ukrainian and English languages. The article defines the linguoaxiological and cultural nature of anthropocentric metaphors and similes. The studied units have been classified in lexical and semantic space of zoonims. It is established that anthropocentricity as an ontological factor in the formation of metaphors and similes lies in the basis of the axiologically marked units, contain in their semantic structure a “good / bad” assessment on the scale of values of the Ukrainian and English ethnic communities.

Keywords: axiologically marked, anthropocentric metaphors and similes, lexical and semantic space, zoonims.